

5. ročník česko-slovenské konference Hľadanie indiánskej Ameriky / Hledání indiánské Ameriky

Ve dnech 28. 2. – 1. 3. 2022 proběhl 5. ročník mezinárodní, převážně česko-slovenské konference Hľadanie indiánskej Ameriky. Po čtyřech letech konání na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave a s roční pauzou kvůli covidové pandemii se přesunula na Univerzitu Pardubice. Pořádání se zhostila Katedra sociální a kulturní antropologie (KSKA) Filozofické fakulty, hlavními organizátory byli Lívia Šavelková, Radoslav Hlúšek a Milan Durňak. Setkání se zúčastnili badatelé zaměřeni na původní obyvatelé Severní, Střední a Jižní Ameriky, převážně z řad etnologů, antropologů, religionistů, historiků, amerikanistů, iberoamerikanistů, literárních teoretiků a právníků.

Konference probíhala poprvé hybridně, a to z důvodu pandemických omezení. Hybridní forma umožnila větší zapojení zahraničních kolegů nejen z Evropy, ale i z Ameriky. KSKA, které bude v roce 2024 hostit největší evropskou konferenci zaměřenou na původní obyvatelé Severní Ameriky *American Indian Workshop (AIW)*, umožnil tento formát vyzkoušet technické možnosti a případné nástrahy hybridní podoby konferencí. Žádné technické komplikace nenastaly, a proto se mohli účastníci i posluchači zapojovat bez problémů do diskuzí.

Konference byla zahájena za přítomnosti proděkanky pro vědu

a výzkum FF UP Šárky Bubíkové i ve vztahu k současnému dění na Ukrajině odsouzením vpádu vojáků Ruské federace na území Ukrajiny a uctěním všech obětí této agrese minutou ticha. Následovala hlavní přednáška dlouholetého kolegy a spolupracovníka KSKA z Kanady, Severního Tušona Ukjese van Kampen na téma jeho druhé dizertační práce *Origins of the Early Yukon First Nations Beading Style (Původy počátků korálkových vzorů na Yukonu)*. Tu obhájil na jaře na finské univerzitě Lapin yliopisto.

Blok pokračoval v češtině referátem Anny Libánské ze Střediska ibero-amerických studií FF UK *Indiáni a praxe zjišťování v česky psaných pramenech 16. století*. Autorka analyzovala překlady z per Mikuláše Bakaláře (Štětiny), Zikmunda mladšího z Púchova a zejména Matěje Cyruse Historie o plavení se do Ameriky od Jeana de Léryho. Tadeáš Dufek, pardubický absolvent KSKA a současný student antropologie na FHS UK, představil téma *Indiánského hobbismu optikou kulturní apropiace*. V něm reflektoval možné náhledy na tematiku inspirace kulturními prvky a tradicemi indiánů nadšenci jejich kultur. Nabídl nejen v anglosaském světě dominující diskurz apropiace, jež akcentuje mocenské hledisko a profitování a zneužívání různých kulturních prvků příslušníky dominantní kultury, ale i pohledy

další, například obdiv, a vypíchl problematiku paušalizace tohoto projevu v různých kulturních kontextech. Blok uzavřel příspěvek Jana Dolejše *Srovnávací analýza jako nástroj identifikace sbírkových artefaktů*, v němž poukázal na chybné přiřčení různých předmětů konkrétním indiánským skupinám v různých světových, převážně amerických, muzeích a nabízel důvody, proč k těmto chybám dochází. Uvedl příklady převážně předmětů préríjních indiánů, a navázal tak na obdobné zkušenosti Ukjese van Kampena s chybnými afiliacemi předmětů původních obyvatel Yukonu vydávaných za předměty indiánů z oblasti Severozápadního pobřeží. K tomu docházelo převážně kvůli tomu, že z Yukonu se předměty k evropským přistěhovalcům či obchodníkům dostávaly směnou či prodejem přes Tlingity, kteří je předtím získali od yukonských indiánů.

Pondělní odpoledne bylo rozděleno do dvou souběžných bloků – jeden probíhal v češtině a druhý, zaměřený na tzv. latinskou Ameriku, ve španělštině. Blok v češtině zahájil Miroslav Černý z Katedry anglistiky a amerikanistiky FF Ostravské Univerzity prezentací *Poslední mluvíci nativních jazyků Severní Ameriky*, v němž nastínil stav různých indiánských jazyků a problematiku jejich uchování a předávání. Následovala hudebními složkami doplněná prezentace antropologa Martina Heřmanského z FHS UK na téma *Konstrukce genderu v indiánském hip hopu*. Tomáš Boukal z pardubické KSKA poté

nabídl komparativní perspektivu *Geny a příběhy: nativní Sibiř a Severní Amerika v biokulturní komparaci*. Jan Kapusta z Katedry antropologie FF ZČU pohovořil o mayské kosmologii mezi (indigenním) animismem a (západní) spiritualitou a Roman Zaťko z Ústavu románských studií FF UK přiblížil fenomén tarantismu v hispanoamerickém románu.

V sekci probíhající ve španělštině vystoupil Oldřich Kašpar z pardubické KSKA s příspěvkem *Prohibidos vuelos de papalotes. Acerca de un manuscrito novohispano del siglo XVIII.*, Rogelio Martínez Cárdenas z mexické Universidad de Guadalajara s příspěvkem *Las fiestas de la Virgen de Guadalupe, una visión a través de la red social de Twitter*, Karen Jeanette Reyes Badillo z Universidad Autónoma del Estado de Hidalgo s prezentací *El caso de la tradición oral totonaca en el contexto de la comunicación moderna*, Rosa Elena Durán González z Universidad Autónoma del Estado de Hidalgo s příspěvkem týkajícím se postavení indiánských žen *Acercamiento histórico; ser mujer indígena en la Región Otomí Tepehua* a Luis Francisco Rivero Zambrano z Escuela Nacional de Biblioteconomía y Archivonomía del Instituto Politécnico Nacional s příspěvkem *El carnaval en la región Otomí-Tepehua en el Estado de Hidalgo. Diversidad cultural y globalización*

Úterní odpoledne se věnovalo Střední a Jižní Americe. Blok zahájila Monika Brenišínová ze Střediska ibero-amerických studií

FF UK s prezentací *Stěny, které mluví: pouliční umění Bogoty*. Na ni navázala Jana Jetmarová z Katedry filosofie Technické univerzity v Liberci příspěvkem *Ani rovnost, ani rozdílnost: komunita! Antipatriarchální komunitní feminismus v Bolívii*. Marek Halbich z FHS UK shrnul své poznatky z předvýzkumu v Sierra Tarahumáře *Sierra Tarahumara v roce 2021: Stručná zpráva z předvýzkumu* a blok zakončil Peter Vyšný z Trnavské univerzity s příspěvkem *Predhispánska nahuaská rodinná domácnost a Lévi-Straussov koncept domu*.

Odpoledne se konaly opět dva bloky – jeden v angličtině a druhý ve španělštině. Blok v angličtině otevřela Lucie Kýrová z Katedry severoamerických studií FSV UK příspěvkem *An “Indian Think Tank”: Native American Transnationalism and Intellectual Sovereignty*, následoval ji György Tóth z University of Stirling s příspěvkem *The Politics of Allyship in Scholarship and Praxis*. Blok uzavřel přední lingvista zaměřený na revitalizaci lakotštiny z *Lakota Language Concorsium* a rodák z Valašského Meziříčí, Jan Ullrich. Ve svém příspěvku *It Is All About Aspiration. What Motivates and Informs Attitudes toward Orthographic Choices and Other Aspects of Lakota Language Revitalization?* poukázal na to, jakým způsobem se i ortografie jazyka stává předmětem mocenských sporů v lakotských komunitách a jak je dikce apropria-

ce bez znalosti konkrétní historie a důvodů volby lingvistických zápisů v různých obdobích přejímána i současnými akademiky a šířena sociálními sítěmi. Přiblížil tak, jak díky této dikci dochází k vědomému i nevědomému poškozování aktérů, kteří se dlouhodobě snaží o revitalizaci jazyka.

Druhý blok otevřel John F. Chuchiak z Missouri State University příspěvkem *‘Itz en caan, itz en muyal’: Offerings to the Primordial Lord and Lady of the Heavens-Colonial Yucatec Maya Rituals to the Sky Deities Itzamna and Ix Chebel Yax*, následovala jej Maria Felicia Rega z Univerzity Komenského v Bratislavě a ze Sapienza University v Římě s příspěvkem *Playing on the Frontiers: Analysing the Distribution of Ballcourts along Regional Borders in Peten through GIS* a Michelle Leisky ze Střediska iberoamerikanistických studií FF UK s *Danza Azteca y la Mexicanidad*.

V souladu se záměrem pořadatelů se stejně jako v předchozích letech jednalo o příjemné setkání, jehož cílem je vedle prezentace současných výzkumů slovenských, českých a zahraničních badatelů i přátelské posezení. Některé z příspěvků vyjdou v časopise *Ethnologia Actualis*, vydávaným *Katedrou etnologie a mimoeurópskych štúdií FF UCM v Trnave*. Místo konání šestého ročníku ještě není známo.

Lívia Šavelková (KSKA, FF Univerzita Pardubice)